

УДК 338.432

Борис Погрішук

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР ТА ПРОДУКЦІЇ В АПК

Формування конкурентноспроможних підприємницьких структур в АПК передбачає, насамперед, створення нормальних стартових умов для їх розвитку і збалансованість робочих місць, що забезпечує зайнятість населення і вирішення гострих соціально-економічних проблем на селі.

Конкурентноспроможність сільськогосподарських агроформувань передбачає можливість їх ефективного функціонування в умовах ринкової економіки. Це означає, що їх виробнича діяльність повинна найповніше відповідати споживчому попиту, забезпечувати максимальну окупність засобів виробництва і капіталу. Проте за роки реформування рівень виробництва продукції зменшився майже вдвічі, всі економічні показники погіршилися.

Різде зниження інтенсифікації виробництва в умовах переходу до ринкових умов господарювання привело до неконтрольованого використання ресурсного потенціалу та зростання витрат на одиницю продукції.

Необхідність послідовного зниження витрат на всі види сільськогосподарської продукції та підтримка її виробництва визначається також недостатнім платоспроможним попитом населення, який підвищити за короткий проміжок часу неможливо.

За останні роки споживання продуктів на душу населення суттєво скоротилося. У зв'язку з цим цінова конкуренція впливає на споживчий попит навіть при певному погіршенні якості продукції. Тому аграрним підприємствам та селянським (фермерським) господарствам необхідно повніше використовувати природні умови регіонів, можливість реалізації продукції в стислі строки порівняно з міжобласним завозом та імпортом. Однак освоєння підприємствами АПК сучасних методів маркетингу, потенціалу сервісу практично не ведеться. Це одна з причин недостатнього експорту продукції, особливо низьких цін при її реалізації.

Отже, з об'єктивних і суб'єктивних причин конкурентноспроможність сільськогосподарських підприємств та індивідуальних господарств залишається низькою. Зростання конкурентноспроможності повинно ґрунтуватися на завершенні приватизації підприємств, утвердженні товаровиробника-власника.

Ефективну форму економічних взаємовідносин у ринкових умовах господарювання може створити тільки реальний ринок, де продукт праці кожного реалізується як товар відповідно до вимог ринкового механізму. Врахувати інтереси всіх учасників виробництва можна тільки через ринкові відносини всіх підрозділів, які вироблену продукцію будуть реалізовувати самостійно, відшукуючи споживача, якому можна її реалізувати за вищими цінами, що позитивно впливатиме на кінцевий результат виробництва.

Аналіз факторів, що впливають на формування конкурентноспроможності продукції, а через неї - і на господарсько-фінансову діяльність в різних типах сільськогосподарських формувань (господарських товариствах, кооперативах, приватних підприємствах, селянських (фермерських) господарствах) свідчить про те, що вона забезпечується, насамперед, розвитком різних видів діяльності в них за схемою: виробництво - переробка - зберігання - торгівля.

На сьогоднішній день, технічні й соціальні структури реформованих колективних сільськогосподарських підприємств можуть відповідати умовам ринкової економіки. Вони мають певний економічний потенціал, є конкурентоспроможними, але потребують докорінного реформування виробничих відносин, підвищення самостійності внутрішньогосподарських формувань та розширення видів їх діяльності.

У підвищенні ефективності агропромислового виробництва важливе значення має дальше забезпечення підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції.

Основними ознаками, що характеризують рівень конкурентоспроможності продукції, є:

- якісні характеристики продукції;
- собівартість вироблюваної продукції;
- ціни реалізації готової продукції.

Якісні показники продукції забезпечують товаровиробнику переваги в конкурентній боротьбі і являються головним критерієм для покупця. Особливо важливого значення це набуває в даний час у зв'язку з розширенням сфери впровадження нових енергозберігаючих технологій виробництва сільськогосподарської продукції.

Для забезпечення підвищення якісних характеристик вітчизняної продукції та її конкурентоспроможності необхідно:

- удосконалити систему техніко-технологічних і агротехнічних заходів виробництва продукції та її збуту;
- впроваджувати у виробництво нові енергозберігаючі технології вирощування, транспортування, зберігання, переробки та реалізації продукції;
- здійснювати належний контроль за якістю продукції на всіх етапах її виробництва і збуту;
- впроваджувати у виробництво нові високоврожайні сорти і гібриди сільськогосподарських культур та високопродуктивні породи, лінії і кроси тварин та птиці.

Одним з найважливіших напрямків підвищення конкурентоспроможності продукції АПК являється її цінова перевага, для забезпечення якої собівартість, як базова величина ціни повинна формуватися за низько витратним принципом, що досягається за рахунок удосконалення галузевої структури суб'єктів господарювання, науково обґрунтованої спеціалізації і концентрації виробництва, підвищення продуктивності праці, ефективним використанням ресурсів і виробничого потенціалу та врахуванням вимог ринку.

Для формування конкурентних переваг товаровиробника слід також враховувати вплив зовнішнього конкурентного середовища, вивчати ринок та потреби покупців.

З метою забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції необхідно відпрацювати фінансово-кредитну, податкову та цінову політику в агропромисловому виробництві, стимулювати розвиток підприємства з різними формами власності і господарювання, розвивати ринкову інфраструктуру, підвищити ефективність роботи маркетингових і менеджерських служб, забезпечити товаровиробників достовірною ринковою інформацією та рекламою, удосконалити антимонопольне законодавство стосовно формування ринкових відносин і розвитку конкуренції в агропромисловому комплексі країни.

З метою посилення конкурентоспроможності вітчизняної продукції необхідно здійснити такі заходи:

- забезпечити гарантування пріоритетного розвитку агропромислового виробництва з визначенням сільського господарства базовою галуззю економіки;
- накласти мораторій на імпорт продовольства і, насамперед, того, виробництво якого в нашій країні вже припинено, або знаходиться в стадії зупинки;
- кошти, які в даний час використовуються для закупівлі продовольства та матеріально-технічних ресурсів у інших країнах спрямувати на інвестування власного товаровиробника;
- встановити суворий контроль за регулюванням економічного механізму господарювання в агропромисловому комплексі;
- встановити ціни на сільськогосподарську продукцію, які б не лише відшкодували понесені на її виробництво затрати, а й забезпечували певну масу прибутку для ведення розширеного відтворення;
- обмежити кількість посередників із числа комерційних структур, що займаються збутом сільськогосподарської продукції;
- запровадити державну підтримку всіх суб'єктів виробництва незалежно від форм господарювання. Вона повинна бути спрямована на досягнення паритету доходів сільських товаровиробників з доходами працівників інших галузей народного господарства;
- встановити систему пільг, стимулюючі закупівельні ціни, дотації на окремі види сільськогосподарської продукції;
- відновити сільськогосподарське машинобудування;
- ввести механізм здефевлення ставок за користування кредитами;
- відновити інтеграційні процеси сільського господарства з переробними, торговими і сервісними організаціями, забезпечити паритетні умови їх функціонування.

Таким чином, розглянуті основні складові забезпечення конкурентоспроможності продукції аграрного сектору виробництва взаємообумовлені і взаємопов'язані між собою, успішне вирішення яких забезпечить вітчизняному товаровиробнику гідне місце на нашому та міжнародному ринках.

Література

1. Гайдуцький П.І. Економічні взаємовідносини підприємств АПК в умовах ринку.-К.: Вища школа, 1992.- 185с. 2. Герасимчук В.Г. Розвиток підприємництва: діагностика, стратегія, ефективність.-К.: Вища школа, 1995.-267 с. 3. Онищенко О., Юрчишин В. Про підприємницькі форми господарювання в аграрній сфері// Економіка України.-1997.-№4.-С.50-60. 4. Основи аграрного підприємництва/ За ред. М.І. Маліка.-К.: Інститут аграрної економіки, 2000.-582 с. 5. Розвиток форм господарювання на селі / За ред. П.Т.Саблука.- К.: Урожай, 1993.- 374 с.

Анотація

Розглянуто вплив факторів на формування конкурентоспроможності продукції аграрної сфери економіки. Запропоновано основні шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції на ринку.

Annotation

The influence of the factors on formation of competitiveness of production of agrarian sphere of economy is considered. It is offered the basic ways of increase of competitiveness of production in the market.